

Vấn đề “tự do” và “mở” cho PM

Nguyễn Hồng Quang

Viện Tin học Pháp ngữ (IFI)

e-mail : nguyen.hong.quang@auf.org

Nội dung

- ☪ Lịch sử “Phần mềm tự do” (PMTD)
- ☪ PMTD và các PM miễn phí
- ☪ Giấy phép (License) và Bản quyền (Copyright)
- ☪ “Mã nguồn mở”, “Khuôn dạng mở”, ...
- ☪ Thuận lợi và khó khăn khi sử dụng PMNM
- ☪ Nên tiếp cận PMNM như thế nào
- ☪ Dự án “C3LD”

Lịch sử -UNIX

☪ 1969 : UNIX ra đời

☪ Tác giả : Ken Thompson (Bell Labs)

☪ MULTICS, đơn giản, mở, NDS chuyên nghiệp

☪ 1973 : viết lại bằng C (Dennis Ritchie)

☪ Khả chuyển, dùng trong các ĐH rồi công nghiệp

☪ Vấn đề nhiều phiên bản, tương thích

☪ 1984 : Ổn định

☪ System V (AT&T) và 4.2 BSD

☪ Sản phẩm thương mại => v/d bản quyền, giấy phép

GNU, FSF và PMTD

- ☕ 1984 : Richard Stallman thành lập GNU
 - ☕ Phong trào : **G**nu is **N**ot **U**nix
 - ☕ FSF : **F**ree **S**oftware **F**oundation
- ☕ 1989 : FSF định nghĩa giấy phép GNU GPL (**G**eneral **P**ublic **L**icense) và Copyleft
- ☕ 1991 : Linus Torvald công bố mã nguồn của nhân một HĐH mới **L**inux trên Internet
 - ☕ 1992 : Linux được đặt dưới giấy phép GPL
 - ☕ **GNU/Linux** = nhân Linux + tiện ích GNU

GNU, FSF và PMTD (2)

- ☛ 1993 : Rémy Card định nghĩa hệ thống tệp **ext2**
- ☛ 1994 : Linux được chuyển lên các processor # Intel : Alpha, ARM, RISC, PowerPC, Sparc, ...
- ☛ 1995 : Ra đời **Apache** Web Server
 - ☛ 2/3 Web servers trên Internet
- ☛ 1999 : Ra đời giao diện đồ họa **KDE, GNOME**
 - ☛ **Xfree86** : phiên bản GNU của X-window
- ☛ 2002 : Sun Microsystems công bố **OpenOffice.org**

Định nghĩa PMTD (Free Software)

 4 tự do :

 Tự do **chạy** chương trình **với mọi mục đích** (td 0)

 Tự do **nguyên cứu chức năng** của CT, và **thích ứng** CT theo nhu cầu của bạn (td 1)

 Quyền **truy cập mã nguồn** của CT (hệ quả)

 Tự do **phân phối bản sao** CT cho mọi người (td 2)

 Tự do **cải tiến** CT và tự do **công bố cải tiến** của mình (td 3)

 URL : <http://www.gnu.org/philosophy/free-sw.fr.html>

PMTD và PMNM

96-97 : PMNM (Open Source Software – OSS)

- Theo định nghĩa của OSI (Open Source Initiative) : hình thức không khác xa lắm Free Software
- Tiêu chí ít khắt khe hơn => dễ mập mờ, lợi dụng
- Không nhấn mạnh tư tưởng “tự do” mà chú ý nhiều hơn đến “miễn phí” và “mã nguồn”
- Không nên lẫn lộn PMNM với PMTD
 - Chú ý các điều kiện của giấy phép khi sử dụng và phân phối PMNM.

PMTD và “miễn phí”

- ☉ PMTD !=> miễn phí
- ☉ PMTD # Public Domain Software
 - ☉ PDS = không copyright
 - ☉ Không nhất thiết phải có mã nguồn
- ☉ PMTD # Freeware
 - ☉ Freeware = PM chủ sở hữu, không mã nguồn tự do

Giấy phép và bản quyền PMTD

☕ PMTD có giấy phép và bản quyền

☕ Hiện có tới trên **30** loại licenses PM khác nhau !

☕ Giấy phép GNU GPL

☕ Đảm bảo 4 tự do

☕ Ràng buộc : **mọi sửa đổi PM GPL là PM GPL**

☕ **Copyleft**

☕ Không cho phép phân phối PMTD với các điều khoản ràng buộc mới

☕ PM GPL là PM copyleft

Khuôn dạng (format) mở

- ☕️ khuôn dạng dữ liệu đóng => PM đóng
 - ☕️ Ví dụ : .doc, NTFS, GIF, ...
- ☕️ Khuôn dạng mở (public) còn quan trọng hơn NM
 - ☕️ Ví dụ : .txt, .pdf, .html, ...
 - ☕️ Vấn đề đăng ký pattern cho PM ở châu Âu
- ☕️ Vì sao không nên sử dụng khuôn dạng đóng

<http://www.rfc1149.net/documents/whynotword.html.en>

Ưu điểm của PMTD

Độ tin cậy cao

- Được phát triển và kiểm chứng kỹ càng bởi cộng đồng

- LTV phi lợi nhuận => chú trọng chất lượng

- Mã nguồn công khai

Rất phong phú và dễ tìm

- Internet có (hầu như) tất cả !

Cơ hội tiếp cận công nghệ mới nhanh chóng

Miễn phí bản quyền

Hạn chế của PMTD

- ☉ Không có PM may đo
- ☉ Sự phát triển, chữa lỗi một PM phụ thuộc sự quan tâm của cộng đồng và thời giờ của các hackers
- ☉ Ít tài liệu
- ☉ Đọc/sửa mã nguồn khó khăn
 - ☉ Cần đội ngũ LTV có kỹ năng để khai thác PM
 - ☉ Phí bảo trì có thể cao
- ☉ Tự chịu trách nhiệm về sự lựa chọn

PMTD với nghiên cứu và đào tạo

☕ Chỉ có lợi mà thôi !

☕ Tiếp cận với những tinh hoa : UNIX, TCP/IP, WWW,

☕ Không chạy theo đuôi các hãng PM độc quyền

☕ Phát huy tính chủ động, sáng tạo của tuổi trẻ

☕ Cơ hội đi tắt, đón đầu, tạo bản sắc riêng

☕ Phát triển tinh thần cộng đồng, phát triển bền vững

☕ Tiết kiệm chi phí bản quyền, giấy phép

☕ Để thành công

☕ Quyết tâm, kiên trì và phương pháp khoa học

Cách tiếp cận PMTD

- ☪ Bắt đầu với những PMTD dưới MS Windows
 - ☪ CD-ROM “theOpenCD” là một khởi đầu tốt
- ☪ Sử dụng các server trên nền GNU/Linux
 - ☪ Apache/MySQL/PHP, Samba, FTP, Squid, ...
- ☪ Làm quen với Linux và PMTD qua các LiveCD
 - ☪ Knoppix, DemoLinux, Mandows, ...
- ☪ Cộng sinh Linux/Windows
- ☪ Sử dụng các khuôn dạng chuẩn và mở trong trao đổi dữ liệu

Dự án “C3LD”

- ☛ Trung tâm Linux và PMTD cho phát triển
 - ☛ Cơ quan ĐH Pháp ngữ (AUF) tài trợ
 - ☛ ĐHBK HN chủ trì
 - ☛ Đối tác : IFI, ĐHCT, ĐHKHTN HCM, INT, CAI, CNF
- ☛ 3 trục hoạt động
 - ☛ Cổ vũ, khuyến khích cho PMTD
 - ☛ Đào tạo (thi chứng chỉ quốc tế LPI)
 - ☛ Phát triển, nghiên cứu giải pháp PMTD

Đề tài “Tiếng Việt dưới Linux”

- ☕ Có thể sử dụng Unicode để nhập, hiển thị và in ấn văn bản tiếng Việt dưới Linux
 - ☕ Chưa hoàn thiện như dưới Windows
 - ☕ Fonts, tiện ích còn nhiều lỗi và chưa ổn định
- ☕ Đề tài ứng dụng : hoàn thiện môi trường tiếng Việt dưới Linux
 - ☕ Cách tiếp cận : xuất phát từ những tiện ích GPL đã có như xvnkb, unikey

Xin cảm ơn !